

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Poplatky správní a poplatky soudní

Další poplatky pravidlo NTSL Nullum tributum sine lege

Poplatky

- Nullum crimen sine lege
- Zásady **nullum crimen sine lege** (lat. "žádný zločin bez zákona") a **nulla poena sine lege** (lat. "žádný trest bez zákona") představují jeden z pilířů právního státu v kontinentálním pojetí a jsou promítnutím principu legality veřejné moci do trestního práva.
- **A současně pro daňové právo platí pravidlo NTSL**
Nullum tributum sine lege - NTSL

Ústavní limitace ukládání daní a poplatků

■ Čl. 11 odst. 5 LZPS:

„Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.“

Historický exkurz

- **Vznik kovových peněz** znamenal zdokonalování státního hospodářství a vedl k jejich hromadění do **státní pokladny** - Čína, Egypt, Řecko,
- **otrokářský Řím**-vznik prvních poplatků - za užívání podmaněných státních území-AGER PUBLICUS a vznik prvních daní

-pozemková daň(tributum soli)

-naturální daň z části úrody(stipendium)

-poplatky z řemesel a jiného podnikání(vectigalia)

Historický exkurz

- Pravidlo NTSL je odvozeno již z **Magna Charta Libertatum** (nullum tributum sine lege) - daně na základě zákona
- *Od roku 1297* lze v Anglii vypsát daně jen se souhlasem parlamentu („no taxation without representation“)
- *Rozšíření do Německa* (13. století) a dále do dalších států světa, postupně výslovné zakotvení v USA (1775), ve Francii (1789) a dalších zemích.

Historický exkurz do českých zemí

- Od středověku veškeré berně schvaloval **zemský sněm**
- Ústava 1920
- Ústavní zákon o československé federaci (č. 143/1968 Sb.)
- LZPS (č. 23/1991 Sb.)
- Od 1. 1. 1993 součástí ústavního pořádku

Ústavní limity ukládání daní v mezinárodním pohledu

- Všechny psané ústavy států EU a G20 pravidlo NTSL obsahují a to bez ohledu na teritorium, státní zřízení nebo stáří ústavy.
- *Každá ústava upravuje odlišně, česká Ústava je nejstručnější.*
- Specifické podmínky dané konkrétní ústavou

Tributum: daně, poplatky a jiná peněžitá plnění

- Daň
- Poplatek
- Jiná vynutitelná peněžitá plnění
 - Clo
 - Dávky
 - Odvody
 - Příspěvky
 - Úhrady
 - Pojistné

Daň

■ Daň (sensu stricto)

- Povinné nenávratné peněžité plnění nesankční povahy uložené na základě zákona, které je neekvivalentní, je spravované státem nebo jinými veřejnosprávními osobami a je **příjmem veřejného rozpočtu**.
- Zpravidla se jedná o plnění neúčelové, opakující se, pravidelné a plánované.
- Podléhá pravidlu NTSL

Poplatky a jiná peněžitá plnění

■ Poplatek

- Povinné nenávratné peněžité plnění nesankční povahy uložené na základě zákona, spravované státem nebo jinými veřejnosprávními osobami, které je příjmem veřejného rozpočtu, s ekvivalentním protiplněním.
- Zpravidla se jedná o plnění účelové, řádné, pravidelné a plánované.
- Podléhá pravidlu NTSL

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Základní pojmy a základní konstrukční prvky

Základní konstrukční prvky poplatků:

Subjekt dle ĎŘ a jednotlivých zákonů

Předmět

Základ

Sazba

Vyměření poplatku

Placení

Splatnost poplatku

Vrácení poplatku

Korekční prvek - osvobození

Poplatková soustava ČR

- **poplatky správní** (celostátní vybírané orgány veřejné správy)
- **poplatky soudní** (celostátní vybírané soudy)
- **místní poplatky** (vybírané obcemi,)

- **zvláštní dávky poplatkového charakteru** stojící mimo katalog správních poplatků (např. poplatky spojené s užíváním dálnic, poplatky na ochranu životního prostředí apod.)

SPRÁVNÍ POPLATKY

Správní poplatky - účel

- *žadatel* přispívá na činnost orgánu, která se uskutečňuje v jeho zájmu,

tzn. náklady na výkon státní správy **nenesou všichni občané**, ale konkrétní jedinec, jež má o ten který úkon zájem

- účelem je též nezatěžovat státní správu zbytečnými podáními, avšak při konstrukci sazeb musí zákonodárce dbát na to, aby bylo řízení z hlediska výše poplatku pro poplatníka dostupné

Správní poplatky

■ Právní úprava:

**zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů -
cca do dnešního dne více jak 130 novel**

SUBJEKTY - daňový subjekt DŘ

- **Poplatník – FO x PO**
- **Podávající žádost či návrh k provedení úkonu**
- **Osoba, v jejímž zájmu nebo věci byl úkon proveden**
- **Více účastníků- platí společně a nerozdílně nestanoví-li sazebník jinak**

Správní poplatky – předmět poplatku

Předmětem správních poplatků

- *je správní řízení (vybrané sp. ř., svojí povahou je poplatkem za vedení řízení-procesní postup, příp. vydání rozhodnutí, povolení, licence, apod.)*
- další činnost správního úřadu související s výkonem státní správy - *úkony*

Jednotlivé úkony podléhající zpoplatnění jsou vymezeny v položkách sazebníku poplatků, který tvoří přílohu k zákonu o správních poplatcích.

Negativní vymezení správních poplatků

Zákon vymezuje předmět zpoplatnění i negativně, když stanoví, že úkony zahájené správním úřadem *z moci úřední*, s výjimkou místního šetření, a *úkony související s přestupkovým a s trestním řízením nejsou předmětem poplatku.*

Osvobození

- **osobní - pro vybrané skupiny poplatníků**
- **věcná - pro jednotlivé úkony**

Osvobození- osobní x věcná

- **Osobní - pro vybrané skupiny poplatníků**
 - **státní orgány a státní fondy,**
 - **diplomatická zastupitelství cizích států a delegovaní *diplomatičtí zástupci, konzulové z povolání a další osoby, jsou-li státními příslušníky cizích států a požívají-li výsady a imunity podle mezinárodního práva,***
 - **územní samosprávné celky a jejich orgány a právnické osoby, požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny,**
 - **fyzické nebo právnické osoby, stanoví-li tak mezinárodní smlouvy a ujednání, kterými je Česká republika vázána**

Věcná - pro jednotlivé úkony

- např. úkony související s prováděním zvláštních právních předpisů o *sociálním zabezpečení*,
- o *důchodovém pojištění*,
- o *veřejném zdravotním pojištění*,
- o *státní sociální podpoře*, o *nemocenském pojištění*, o *pojistném na všeobecné zdravotní pojištění*, o *pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti* atd.
- *úkony prováděné v důsledku změny nebo opravy názvu obce, města, kraje, ulice, rodného čísla*

Sazby a výpočet poplatku

Sazby poplatků jsou stanoveny v sazebníku:

- pevnou částkou, nebo
- procentem ze základu poplatku jehož základ je vyjádřen v penězích

Výpočet: Základ poplatku (zaokrouhleno na celé 10,-Kč nahoru)

Z x sazba poplatku

Placení poplatku

- Poplatky se platí v české měně, nestanoví-li zákon o správních poplatcích jinak.
- České zastupitelské úřady vyměřují procentní poplatky v té cizí měně, ve které je vyjádřen základ poplatku. Vztahuje-li se předmět úkonu, prováděný českým zastupitelským úřadem, k peněžním prostředkům poplatníka a tyto prostředky má český zastupitelský úřad u sebe, může procentní poplatek vybrat srážkou z těchto prostředků.
- Poplatky stanovené pevnou částkou mohou české zastupitelské úřady vybírat rovněž
 - a) v měně státu, v němž mají své sídlo, nebo
 - b) v měně jiného státu, je-li Českou národní bankou vyhlášován kurs devizového trhu této měny.
- Poplatky placené na českých hraničních přechodech mohou správní úřady vybírat rovněž v cizí měně, kterou tuzemské banky vykupují.

Správa poplatků

-Poplatky obvykle vyměřuje, vybírá a vymáhá správní úřad příslušný k provedení úkonu.

Poplatky stanovené pevnou částkou jsou splatné buď při přijetí podání nebo později, vždy však před provedením úkonu.

Procentní poplatky a některé další poplatky vyměřuje správní úřad platebním výměrem a jsou splatné ve lhůtě do **patnácti dnů ode dne, který následuje po doručení platebního výměru.**

Nezaplacení poplatku

-Nezaplatí-li poplatník poplatek ve stanovené lhůtě, správní úřad – **vyzve** k zaplacení do 15 dnů ode dne, který následuje po doručení výzvy k zaplacení poplatku, která je rozhodnutím dle DŘ.

■ **zastaví zahájené řízení nebo úkon neprovede.**

- Správní úřad vydá výsledek provedeného úkonu vždy **až po zaplacení poplatku.**

- **Při řízení ve věcech poplatků se postupuje podle DŘ.**

Správní poplatky – role FÚ

Finanční úřady jsou pověřeny **kontrolou**, zda správní úřady včas a ve správné výši vyměřují a vybírají poplatky, které jsou příjmem státního rozpočtu.

Bylo-li právo vymáhat nedoplatek na poplatku promlčeno, uloží územní finanční orgán správnímu úřadu zaplatit nedoplatek do státního rozpočtu místo poplatníka.

Poplatky vyměřované a vybírané správními úřady se sídlem na území České republiky, s výjimkou poplatků vyměřovaných a vybíraných orgány územních samosprávných celků, poplatků vyměřovaných a vybíraných na českých hraničních přechodech a poplatků vyměřovaných a vybíraných Českou národní bankou, lze platit kolkovými známkami, jestliže poplatek nepřevyšuje 5 000 Kč. V ostatních případech, s výjimkou poplatků vyměřovaných a vybíraných českými zastupitelskými úřady a orgány územních samosprávných celků, se poplatky platí na zvláštní účet státního rozpočtu. Zvláštní účet státního rozpočtu zřizuje u České národní banky příslušný správní úřad se souhlasem Ministerstva financí.

Příloha Sazebník – NAPŘÍKLAD

ČÁST I

Položka 1

1. Přijetí žádosti nebo návrhu

- a) o vyslovení neúčinnosti doručení
nebo navrácení lhůty v předešlý stav Kč 300

- b) o prodloužení lhůty pro podání daňového
přiznání, hlášení nebo vyúčtování Kč 300
- c) o prominutí
příslušenství daně Kč 1 000
- d) o povolení posečkání úhrady daně, popřípadě rozložení její
úhrady na splátky, nebo o změnu tohoto rozhodnutí Kč 400
- n) o vydání rozhodnutí o závazném
posouzení podle daňového řádu Kč 10 000

2. Vydání potvrzení

- a) o bezdlužnosti nebo o stavu osobního
daňového účtu Kč 100
- b) o daňovém domicilu Kč 100

SOUDNÍ POPLATKY

SOUDNÍ POPLATKY

- **Právní úprava**
- **Z.č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v platném znění**
- **součástí je i příloha obsahující sazebník poplatků.**
- **Cca 50 novel**

Subjekty - poplatník- blíže § 2

- navrhovatelé,
- účastníci smíru uzavřeného ve smírčím řízení a
- další osoby, u nichž tak stanoví zákon o soudních poplatcích, uplatňující práva-žalovaný (vzájemným návrhem uplat. práva)
- FO x PO při provedení zápisu do veřejného rejstříku o kterém rozhodl soud bez návrhu
- PO v řízení zahájeném bez návrhu, ve kterém soud rozhodl o zrušení nebo likvidaci právnické osoby

Ve věcech správního soudnictví je poplatníkem poplatku za řízení ten, kdo podal

- a) žalobu nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení,

- b) kasační stížnost.

Poplatníkem poplatku za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený notářem je osoba, na jejíž žádost se zápis provádí.

■ Poplatníkem poplatku za úkon je navrhovatel úkonu.

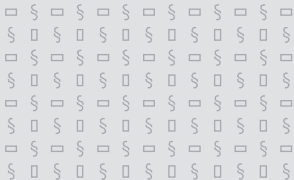
Vznikne-li více poplatníkům povinnost zaplatit poplatek, platí jej společně a nerozdílně.

**Ve věcech správního soudnictví je poplatníkem ten, kdo podal – žalobu nebo jiný návrh na zah. říz.
kasační stížnost**

Předmět a právní úprava

- poplatky vybírané **za řízení před soudy České republiky**, a to z úkonů uvedených v sazebníku poplatků (tzv. **poplatky za řízení**) a dále
 - za jednotlivé **úkony prováděné soudy** a správou soudů uvedené v sazebníku poplatků (tzv. **poplatky za úkony**).
 - **zápis skutečnosti do veřejného rejstříku** provedený notářem na žádost osoby oprávněné k jejímu podání.

Soudní poplatky - osvobození

- Především z důvodů nadměrného ekonomického zatěžování poplatníků a též z důvodů zájmu státu na spravedlivém rozhodnutí ve věci
- Osvobození věcná
- Osvobození osobní

Osvobození věcná

- o řízení ve věcech opatrovnických,
- péče soudu o nezletilé, osvojení a povolení uzavřít manželství,
- důchodového pojištění, nemocenského pojištění, státní sociální podpory, pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- sociální péče a státních dávek, pomoci v hmotné nouzi, vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí,
- náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě nebo nesprávným úředním postupem,
- způsobilosti k právním úkonům, poručenských a určení,

Osvobození osobní

- např. Česká republika a státní fondy,
- územní samosprávné celky,
- neprovdaná matka v řízení o příspěvek na výživu a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím,
- návrhováteř v řízení o určení rodičovství,
- diplomatická zastupitelství cizích států a delegovaní diplomatičtí zástupci, konzulové z povolání a další osoby, jsou-li státními příslušníky cizích států, požívající podle mezinárodního práva výsady a imunity,
- cizí státy včetně jejich orgánů, je-li zaručena

- Na základě písemné žádosti může **předseda** senátu přiznat účastníkovi zcela nebo zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to **poměry účastníka** a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. Osvobození je přiznáváno **zejména ze sociálních důvodů**, které je žadatel povinen soudu věrohodným způsobem prokázat.

Soudní poplatky – vznik poplatkové povinnosti

- podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení,
- podáním odvolání, dovolání, kasační stížnosti,
- schválením smíru ve smírčím řízení,
- uložení povinnosti zaplatit poplatek v souvislosti s rozhodnutím soudu o návrhu na nařízení předběžného opatření,
- uložení povinnosti zaplatit poplatek v souvislosti s rozhodnutím soudu o věci samé.

Jde-li o poplatek za úkon, poplatková povinnost vzniká sepsáním podání do protokolu u soudu, v ostatních případech podáním návrhu na provedení úkonu.

Soudní poplatky – základ poplatku

- cena předmětu řízení vyjádřená peněžní částkou,

-Jde-li o opěťující se peněžité plnění, je základem procentního poplatku cena odpovídající součtu všech opěťujících se plnění.

-Jde-li o peněžité plnění na dobu neurčitou, na dobu života nebo na dobu delší než pět let, je základem poplatku pětinasobek ceny ročního plnění.

-Výjimečně, pokud není možné stanovit základ daně podle těchto pravidel, je základem poplatku částka ve výši 20.000 Kč.

Soudní poplatky – sazba

- za **řízení** je pevná částka nebo procentní.
- sazby poplatků za **úkony** jsou stanoveny pevnou částkou.

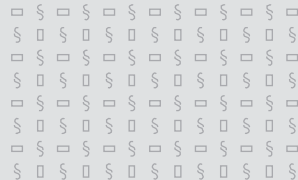
Procentní poplatek se vypočte jako součin základu poplatku a sazby poplatku.

Výše sazeb poplatků je uvedena v sazebníku tvořícím přílohu k zákonu o soudních poplatcích.

Placení a správa

- Poplatek je **splatný** vznikem poplatkové povinnosti.
- Při správě placení popl. se postupuje dle DŘ
- Poplatky, které nejsou vyšší než 5.000 Kč, lze platit kolkovými známkami, ostatní poplatky se platí na účet státního rozpočtu zřízený u České národní banky pro jednotlivé soudy
- Soudy vedou evidenci poplatkových povinností, jejich úhrad nebo zániků a z toho vyplývajících přeplatků či nedoplatků.

Správu placení poplatků vykonává příslušný soud

Poplatky jsou příjmem státního rozpočtu.

Poplatky se platí na účet zřízený u České národní banky pro příslušný soud

Následky nezaplacení poplatku

Nebyl-li poplatek **za řízení splatný podáním návrhu** na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud **vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů**, výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.

Vrácení poplatku

- Soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povinen.
- Bylo-li na poplatku zapláceno více, než činila poplatková povinnost, vrátí soud přeplatek. Z účtu soudu vrátí soud obdobně i poplatek, popřípadě přeplatek na poplatku zapláceném kolkovou známkou. Poplatek ani přeplatek na poplatku se nevrací, nepřevyšuje-li částku 50 Kč.

- **S výše uvedenou materií se blíže a konkrétněji seznámíte v zákoně**
- Z. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v platném znění.
- Z. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění.

Děkuji za pozornost.